

Залучення інвестиційного капіталу у розвиток транспортної галузі можливе за умови:

- дотримання європейських законів і нормативних актів;
- реформування податкової системи України;
- боротьби з корупцією в країні;
- впровадження інструментів державно-приватного партнерства в механізм державного регулювання інвестиційних процесів;
- створення сприятливого інвестиційного клімату для реалізації інфраструктурних проектів транспорту України;
- створення системи компенсацій інвесторам;

Основним напрямком державної політики в галузі інфраструктури має стати поступовий перехід діяльності по створенню і експлуатації об'єктів інфраструктури від видаткової одиниці, яка є тягарем для держави, до ефективного бізнесу на основі державно-приватного партнерства.

Література.

1. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ РЕЗЕРВІВ ПІД КРЕДИТНІ ОПЕРАЦІЇ БАНКУ

Кривко І. С., студент

*Науковий керівник: Смоляк В. А., к. е. н., доцент
Харківській національній економічній університет
імені Семена Кузнеця*

Ефективне і стабільне функціонування банківської системи в умовах розвитку глобалізаційних та інноваційних процесів нерозривно пов'язане з вирішенням проблеми підвищеного ризику. Жоден банк не в змозі максимізувати свої прибутки та подолати конкуренцію без ефективної системи управління ризиками. Необхідність якісної та кількісної оцінки ризиків виникає внаслідок наявності нерозривного взаємозв'язку між очікуваним прибутком та рівнем ризику, на який наражається комерційний банк. Саме тому існує необхідність точного визначення, вимірювання та аналізу ризиків, пов'язаних з функціонуванням будь-якого комерційного банку та системи в цілому.

У науковій літературі активно обговорюються питання управління кредитним ризиком, а проблема створення резервів за кредитними операціями банків є похідною від її ефективності. Дискусійним є саме використання терміну «резерви» відносно відшкодування втрат із кредитних операцій [1]. Насправді в банку не створюється фактично резерв як запас вартості, а, навпаки, резерв свідчить про визнання банком можливих втрат із проблемних позичок. Але термін «резерви» активно використовується як міжнародними, так і національними регуляторами при розробці норм і методик, рекомендованих банкам при організації процесів управління кредитними операціями.

Формування резервів на можливі втрати за кредитними операціями банків розпочалося в Україні в 1995 р. у період першої кризи банківської системи, спровокованої кредитними ризиками. Протягом періоду, що минув, нормативні вимоги до формування резервів неодноразово змінювалися, а наукові публікації відображали удосконалення відповідних науково-методичних підходів [2]. Утім бракує праць, в яких надавалася би оцінка їх відповідності світовій практиці.

Поняття "ризик" в економічній літературі вживається досить часто і носить багатогранний характер. Одне із визначень характеризує ризик ймовірність того, що очікувана подія не відбудеться або відбудеться з певними відхиленнями, що, зрештою, призведе до небажаних наслідків. Що стосується більш конкретних визначень ризику, то вони залежать від галузі економіки.

Ризик з точки зору банку - це потенційна можливість недоотримання доходів або зменшення ринкової вартості капіталу банку внаслідок несприятливого впливу зовнішніх або внутрішніх факторів. Такі збитки можуть бути прямими (втрата доходів або капіталу) чи непрямими (накладення обмежень на здатність організації досягати своїх бізнес-цілей). Зазначені обмеження стримують здатність банку здійснювати свою поточну діяльність або використовувати можливості для розширення бізнесу.

Ризик з точки зору Національного банку - це ймовірність того, що події, очікувані або неочікувані, можуть мати негативний вплив на капітал та/або надходження банку [3]. Кредитний ризик є невід'ємною складовою банківських діяльності і займає домінуюче становище в системі банківських ризиків. Банк може відмовитись від кредитного ризику шляхом припинення кредитування, проте цим самим він відмовляється від отримання прибутку.

Вивчення сутності кожної із функцій управління банківськими ризиками вимагає дотримання законодавчих вимог, а також визначення найбільш сприятливої системи управління банківськими ризиками.

Діяльність ризик-менеджменту направлена на пошук альтернатив, розробку дієвого механізму управління кредитним ризиком та визначення достатності розроблених процедур. Адже саме від цього залежить якість кредитного портфелю.

Суттєвим є визначення основних методів управління кредитним ризиком та використання їх в практичній діяльності. До них належать:

– на рівні кредитного портфелю: диверсифікація, лімітування; створення резервів;

– на рівні окремого позичальника: аналіз кредитоспроможності; аналіз та оцінка кредитного проекту; визначення оптимальних умов кредитування; документування кредитних операцій; контроль за джерелами погашення боргу.

Банки повинні дотримуватись вимог щодо обмеження концентрації кредитних вкладень при спрямуванні коштів в ризикові проекти.

Концентрація - процес протилежний до диверсифікації. Він являє собою зосередження значної частини кредитних ресурсів в одному кредитному проекті (галузі, регіоні). Банк наражається на небезпеку, якщо зосереджує велику частину коштів в певному кредитному проекті і тим самим прямо залежить від нього.

Класифікація та управління концентрацією кредитних вкладень здійснюється по наступних напрямках:

- галузева (рівень ризику галузі враховується при здійсненні оцінки класу позичальника);
- географічна (може включати в себе обмеження кредитування нерезидентів та спрямування значних обсягів коштів за кордон);
- на одного позичальника;
- по споріднених позичальниках (повинен здійснюватись жорсткий контроль по спільному економічному ризику);
- по інсайдерах.

Лімітування, як метод управління кредитним ризиком, являє собою встановлення максимально допустимих розмірів наданих кредитів.

Створення резерву для відшкодування можливих втрат за

кредитними операціями надає комерційним банкам можливість компенсувати неповернені кредити за рахунок коштів, що акумулюються відповідно до встановлених вимог, що носять обов'язковий характер.

В період фінансової кризи у зв'язку з незадовільним обслуговуванням боргу та пониженням класу позичальників банки змушені формувати значні обсяги резервів, що негативно впливає на фінансовий стан банку.

За сукупними даними банків України щодо обсягу активних операцій та сформованих резервів видно, що частка резервів в загальних активах станом на 01.01.2019 р. складає 4,97 %, що на 1,71 % більше в порівнянні з 2018 р. [4]. Отже, спостерігається тенденція до збільшення частки резервів в загальних активах банків.

Неплатоспроможність позичальників може носити як тимчасовий, так і постійний характер.

Типовою ситуацією виникнення неплатоспроможності навіть найбільш надійних позичальників стало отримання валютних кредитів в банку, зокрема у доларах США [5]. Позичальники, у яких відсутня валютна виручка несуть значні витрати по обслуговуванню боргу. На сьогодні, фізичні та юридичні особи, які отримали іпотечні кредити в іноземній валюті несуть великі фінансові труднощі, а деякі взагалі знаходяться в стадії банкрутства. Це спричинено двома основними факторами: по-перше, зріс курс іноземної валюти, по-друге, у зв'язку з падінням цін на нерухомість наданого забезпечення недостатньо для покриття всієї суми боргу. Банки, як правило, оформлюють заставу у двохкратному розмірі суми кредиту. Як результат - занадто високі відсотки, з якими позичальник не в змозі впоратись, з одного боку, та неможливість банку здійснити реструктуризацію боргу у зв'язку з недостатнім обсягом забезпечення з іншого боку [5].

Таким чином, негативний вплив світової фінансової кризи на банківську систему України сприяв перегляду діючих механізмів виявлення та мінімізації кредитних ризиків. Вирішальна роль в підтримці банківського сектору належить Національному банку. Комплекс заходів, вжитих ним для підтримки фінансових установ, сприяв покращенню діяльності вітчизняних банків, проте він потребує подальшого дослідження та вдосконалення. Саме тому детальний аналіз факторів кредитного ризику та пошук підходів реалізації банківськими установами кредитної політики дасть

можливість підтримки їх Національним банком та сприятиме вирішенню даних проблем.

Література.

1. Хімчук Г. О. Особливості формування резервів на можливі втрати з кредитних операцій банків України. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2011. № 5. С. 60–66.
2. Скаско О. І., Ворожбит О. Я. Аналіз процедур формування резервів за кредитними операціями. *Вісник Львівської комерційної академії*. Серія економічна. 2011. Вип. 35. С. 333–336.
3. Кривцун І. М. Управління ризиками комерційного банку. *Регіональна економіка*. 2008. № 4. С. 104–108.
4. Показники банківської системи. URL : https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442 (дата звернення 07.11.2019)
5. Примостка Л.О. Управління банківськими ризиками : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2011. 600 с.
6. Сідак О. В. Кредитний ризик та формування резервів під кредитні операції банку в умовах фінансової кризи. *Міжнародний збірник наукових праць*. – 2013. № 1 (16). С. 259–262.

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДЕПОЗИТНОЇ ПОЛІТИКИ БАНКІВ

Курочкін В. С., студент

*Науковий керівник: Смоляк В. А., к. е. н., доцент
Харківській національній економічній університет
імені Семена Кузнеця*

Питанням формування депозитної політики в Україні до останнього часу не приділялося належної уваги. Це пов'язано з тим, що попит на банківські послуги значно перевищував пропозицію, висока інфляція, наявність дешевих ресурсів - усі ці умови забезпечували високу норму прибутку банківських операцій, змінюючи саму природу їх ризику. А наявність ринку міжбанківського кредитування, що добре виконує функцію рефінансування "довгих" операцій, дозволяла банкам підтримувати прийнятну структуру залучених коштів.

Проте існуючий механізм формування депозитної політики банку навіть з урахуванням високого професіоналізму менеджерів і